

E. 79. num. 20.

1772, 3

10

HELVICVS BERNHARDVS IAVP,

IVR. P. P. O. IN ACAD. LVDOVICIANA,

RECITATIONES

SEMESTRI AESTIVO HABENDAS

INDICAT ET OFFERT,

ATQVE

PRINCIPIVM

DE

IVRISDICTIONE SVPREMORVM

IMPERII TRIBVNALIVM

IN CAVSSIS ECCLESIASTICIS EVANGELICORVM

NON MAGIS, QVAM CATHOLICORVM,

FVNDATA

BREVI OBSERVATIONE

COLLVSTRAT.

GISSAE,

Ex Officina Brauniana

1772.

P. 383.

1772

REACTIO THEOLOGICA

AD

REACTIO THEOLOGICA

AD

PRINCIPALIA

IN REACTIO THEOLOGICA

AD REACTIO THEOLOGICA

IN REACTIO THEOLOGICA

AD REACTIO THEOLOGICA

AD

REACTIO THEOLOGICA

AD

REACTIO THEOLOGICA

AD

REACTIO THEOLOGICA

1772

Notissimum est iuris publici ecclesiastici principium, quod in causis iurisdictioni ecclesiasticae statuum imperii Evangelicorum subiectis nulla omnino iurisdictione competat summis imperii tribunalibus. Neque enim vel tempore reformationis vel pacis religiosae vel denique pacis Westphalicae de iurisdictione illa imperatori vindicanda unquam cogitatum est, neque, si temporum illorum philosophiam ^{a)} spectaueris, cogitari potuit. Hinc principes Evangelici iurisdictionem ecclesiasticam, quae vi constitutionis Germanicae, seculorum usu & obseruantia firmatae, ad iura ecclesiae dudum pertinuerat, susceperunt, & susceptam tuiti sunt cum plenaria immunitate ab omni iurisdictione seculari imperatoris & imperii, nec quidquam sibi reliquum esse putarunt, postquam iura episcoporum Catholicorum eorumque iurisdictione contra ipsos eorumque subditos pace religiosa ^{b)} & Westphalica ^{c)} suspensa fuerint. De suspen-

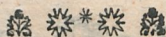
a 2

denda

a) Perill. STRVBE in den Nebenstunden P. 2. p. 32. sqq.

b) art. 20. 25.

c) art. V. §. 48.

denda ecclesiastica Caesaris iurisdictione quaestio esse non poterat, cum neque imperator eam habuerit, neque illam sibi tribuere vilo modo tentauerit, nec summis imperii tribunalibus iurisdictione in causis ecclesiasticis vnquam demandata fuerit. Firmata est regula de iurisdictione iudiciorum imp. in causis Evangelicorum ecclesiasticis incompetente per principium mutuae atque exactae aequalitatis inter ecclesiam Catholicam & Evangelicam pace Westphalica art. V. §. 1. stabilitum. Cum enim certum sit quam quod certissimum, ecclesiam Catholicam in causis ecclesiasticis iurisdictionem summorum imp. tribunalium haud agnoscere, idem etiam iuris ecclesiae Evangelicae, & qui in illa iurisdictionem ecclesiasticam exercent, statibus imp. Evangelicis, tribui debere euidens est, & vim inferri exactae isti aequalitati dicendum foret, sin hac in re Evangelicorum conditio esset deterior. His principiis semper vsi sunt principes euangelici, vbi nouioribus temporibus summa imp. tribunalia iurisdictionis in causis ecclesiasticis partem quandam sibi vindicare in animum induxerunt. Restiterunt iis status imp. Evangelici, iurisdictionem illam a primis inde reformationis initiis *primitiue* ipsis competuisse, nec vnquam in his causis iurisdictionem imperatoris & imperii sese agnouisse, nec iudicata vel decreta, quae postea a summis imp. tribunalibus ferri contingeret, vnquam agnituros esse grauiter contententes *d*).

Quo ipso res in eum statum deducta est, vt
d) vid. *Conclusum visitatorum cam. imp. protestantium* de 19. Dec. 1713. in *FABERS Staatskanzley* tom. 26. p. 121. sq. *litterae corporis Euangel. ad Caesarem* de 8. Apr. 1720. l. c. tom. 36. p. 129. sqq. & in *LYDOLF. Comment. Syst. de iure Camer.* in Mantissa, item *litterae eiusdem Corporis* de 4. Apr. 1750. apud *SCHAVROTH. T. I. p. 706.* quibus addi possunt *litterae nouissimae ad Augustissimum* de 1767.

foli amabili compositioni locus ideo relictus sit, nec, donec id factum fuerit, vlla omnino eius generis iurisdicção tribunalibus imp. concedi possit e).

Ad hanc, de iurisdictione supremorum imp. tribunalium in caussis ecclesiasticis Euangelicorum non magis quam Catholicorum fundata, doctrinam rectius pernoscendam imprimis facit principium, potestatem & iurisdictionem ecclesiasticam statuum imp. Euangelicorum non ex superioritate territoriali, sed ex libero ecclesiae Euangelicae consensu eiusque delatione vel expressa vel tacita, deriuandam esse f). Cum enim iura episcopalia statuum Euangelicorum non ex superioritate territoriali ortum trahant, sed vi specialis tituli competant, euidentis est ratio, cur subiectionis vinculum, quo intuitu superioritatis suae Caesari & imperio obstricti sunt status imperii, extendendum haud sit ad iura potestatis ecclesiasticae, quippe quae iis obuenerunt ex consensu ecclesiae.

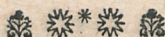
Verissimum esse illud principium, tam natura superioritatis territorialis Germanicae, quam historia reformationis, luculentissimae docent. Docent id quoque pacta publica a

a 3

prin-

e) STRVBEN. l. c. p. 38. 39. Vir Summus, IO. STEPH. PÜTTER, in diss. de iure & officio summorum imp. tribunalium circa interpretacionem legum imperii, §. 57. IDEM in den auserlesenen Rechts-Faellen T.I. p. 171. sqq.

f) Extra omnem dubitationem positum hoc est a viris doctis. Praeter PFAFFII, CRAMERI, WIESENHAVERI, NETTELBLADTII, PREVSCHENII, AYRERI, aliorumque scripta conferendus est instar omnium Perill. GEO. LVD. BOEHMER, in praefat. ad principia iuris Canonici.

principibus cum subditis suis hanc in rem inita. Nec contemnenda sunt argumenta, quae ex hodierna potestatis ecclesiasticae statuum Euangel. indole, eiusque exercitio, ab eorum, quae potestatis secularis sunt, exercitio distincto, repeti possunt. Agnouerunt quoque ipsi principes, iura episcopalia distincta esse a superioritate territoriali, duplicem se personam sustinere, atque summos episcopos esse statuentes, seruata *iurium episcopaliū, dioecesum, &c.* appellatione *g*). Agnouerunt idem leges imperii, iura territorialia & episcopalia sedulo distinguentes *h*). Ceterum huic rei probandae iam non immorabimur, de relatione tantum illius principii ad doctrinam de iurisdictione ecclesiastica tribunalium imperii quaedam adhuc prolaturi.

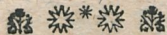
Sunt inter nouiores iuris ecclesiastici & publici scriptores Catholicos permulti, qui iura episcopalia statuum Euangelicorum ad partes superioritatis territorialis referunt, atque ex hoc principio iurisdictionem illorum ecclesiasticam subordinatam esse Caesareae iurisdictioni probare conantur. Agmen ducit PETRVS ANTONIVS FRANCK, Treuirensis nunc Academiae Antecessor, qui anno superiori *ensuram principii: iurisdictionis supremorum imperii tribunalium in causis ecclesiasticis protestantium non magis, quam Catholicorum, fundata; in publicum prodire iussit i*).

Totus in eo est FRANCKIVS V. C. vt potestatem atque iurisdictionem ecclesiasticam a principibus Euangelicis a reformatione

g) vid. e. g. MEIERN Acta pacis Westphal. T. 2. pag. 676. 678. 679. 690. 692. 693. 698.

h) e. g. I. P. O. Art. VII. §. I.

i) Prodiit libellus *Moguntiae* 1771.

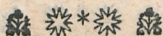

mationis inde temporibus pro partibus superioritatis territorialis constantissime habitas esse asserat. Idem iam euincere tentauerat IOSVA IOSEPHVS RIEFEL *k*), quem ipse FRANCKIVS, in praefatione commentationis suae, citauit. Sed ulterius progressus FRANCKIVS, insigni eruditionis & lectionis adparatu in id vnice elaborauit, vt omnem illam de iuribus circa sacra collegialibus & maiestaticis doctrinam temporum nouiorum partum esse, atque omnia iura circa sacra principum Euangelicorum communi imperii ipsorumque statuum Euangel. consensu inter partes superioritatis semper relata fuisse, demonstraret.

Praemissis omnibus, quae ex historia reformationis, ex declarationibus statuum, ex legibus imperii, praesertim ex pace Westphalica, ex statu singulorum territoriorum ecclesiastico, pro stabilienda sententia sua adduci posse putabat, omne iam circa quaestionem de subordinatione iurisdictionis ecclesiasticae sub Caesarea iurisdictione punctum tulisse sibi videtur, modo eam vi superioritatis territorialis exerceri a statibus Euangelicis probauerit. Audias ipsum FRANCKIVM ita differentem *l*): *Ius circa sacra est pars superioritatis territorialis* (§. anteced.) *Quis vero, ni castra FÜRSTENERII atque RELFENDSO sequi exoptet, superioritatis territorialis in suprematum non detestatur metamorphosin; Quis, pernegato cum RELFENDSO, MONZAMBANO, aliisque, subiectionis vinculo hunc hodie exagitat independentem? Quis, ceteris paribus, casu emergente iudiciariae, sine qua nulla in republica salus, atque in omnibus casibus, nisi per leges aut priuilegia specialiter exemptis, semper fundatae supremorum Germaniae dicasteriorum potestati haud caput inclinat? Quam parum per*
consc-

k) In den kritischen Betrachtungen über verschiedene Staatsfragen (Frankf. u. Leipz. 1770.) P. I. p. 35. sqq.

l) *l. c.* §. XXVIII. p. 110.

consequens superioritas territorialis, quam parum regalia singula, non nisi Caesari & imperio in acceptis ferenda, a nexu dependentiae eximi possunt: tam parum ius circa sacra, atque iurisdictio ecclesiastica, communi imperii consensu inter partes superioritatis territorialis atque regalia, modo relata independens esse, tam parum amicabilem cum Archidicasteriis nexum perhorrescere potest.

Primarium hoc argumentum est, quod pro stabilienda Caesaris in causis ecclesiasticis iurisdictione attulit. Quae enim praeterea adduxit argumenta, tantum non omnia, ad illud, tanquam praecipuum, semper sese referunt, ideoque in illo vnice iam subsistere lubet. Speciosa est argumentatio, sed non tanta, ut principium de iurisdictione summorum imp. tribunalium in causis ecclesiasticis incompetente destruere possit. Non vrgebo, falsissimam esse thesin, quod potestas ecclesiastica statuum Evangelicorum ab iis suscepta fuerit tanquam pars superioritatis territorialis. Certe in ea demonstranda principium tantum non ubique petit FRANCKIVS, & potiora, quibus vsus est, argumenta id solummodo euincere videntur, quod potestas ecclesiastica cum ipsa superioritate territoriali, licet aliunde originem ducat, nexu tamen perpetuo & inseparabili coniuncta eique unita sit m). Quod autem pro parte superior-

m) vid. e. g. quam ex SELCHOVII *Anfangsgründen des Braunschwe. Ländch. Privatrechts* P. 2. c. 1. §. 368. allegavit FRANCKIVS I. c. §. XVII. not. a.) no. c.) p. 57. 58., ordinatio ecclesiast. ANTONII VLTRICI Ducis Brunsvicensis de 1709. in Praefat. ubi ita: *welchergefalt die durch Gottes Gnade uns angestammere Landes-Fürstl. Regierung mit dem iure Sacrorum und davon dependirenden Episcopal-Rechren obuzertrenlich verknüpfet.*

perioritatis territorialis habita sit iurisdictio ecclesiastica, id neque a FRANCKIO probatum est, neque vnquam probari posse indubiis argumentis compertum habemus. Praeterea FRANKIVS, dum ex legibus Imperii pro haeresi sua disputat, vbi-que fere miscet iura circa sacra maiestatica, omnibus statibus vi iuris territorialis communia, & iurisditionem ecclesiasticam, quam nunquam in superioritate territoriali contineri voluerunt leges imperii.

Sed haec transeant. Aliam argumentandi rationem iam inire iuvat. Putamus etenim, quod, si probari quoque posset, status Evangelicos potestatem ecclesiasticam sibi tribuisse tanquam ius ex superioritate territoriali oriundum, nihilominus incomperens sit summorum imp. tribunalium in caussis ecclesiasticis iurisdictio; neque adeo a principio, quod iurisdictio ecclesiastica principibus Evangelicis vi iuris territorialis competat, ad subordinationem eius sub Caesarea iurisditione argumentari posse arbitramur. At cum chartae angustiae premar, non omnia, quae hanc in rem proferri possent, proponere vacat. Primas tantum argumentorum, quae nostram sententiam fulcire possunt, lineas hoc loco ducam.

Quodsi ergo systema illud, quod iurisdictio ecclesiastica statibus imp. Evangelicis vigore iuris territorialis competat, atque iure regalium ab illis possideatur, in sensu iuridico vel maxime verum sit; nullum tamen inde pro iurisd. summorum imp. tribunalium argumentum formari posse contendimus. Primo enim dabunt nobis aduersarii, iura haec in superioritate territoriali vi ipsius formulae reipubl. nostrae, atque ipso iure, haud comprehendi. Certissimum est, tempore natae superioritatis territorialis iurisditionem ecclesiasticam ad iura

ecclesiae iam pertinuisse cum plena immunitate a potestate seculari, & iure territoriali, cui tantum relicta fuere iura circa sacra maiestatica. Neque minus expeditum est, tempore reformationis, quo superioritatem territorialem completam fuisse nemo negabit, iura episcopalia in illa non fuisse comprehensa. Neque in ea contineri potuisse, vel ideo dicendum est, quod ne Imperatori quidem & Imperio haec iura competierint, quibus tamen omnem potestatem suam domini territoriales ferebant in acceptis. Quodsi ergo status imp. Euangel. post reformationem haec iura sibi tribuerint vi iuris territorialis, ad superioritatem territorialem nouiter accedere, & nouiter ei acquiri, debuerunt. Hoc fieri debebat vel per leges imperii, vel aliunde. Falsum est prius. Nil enim ideo actum in legibus imperii, nisi quod suspensa fuerint Episcoporum Catholicorum iura, quibus nihil plane surrogatum est. Ergo iura illa superioritati territoriali aliunde accessisse statuas necesse est, & ultimo semper recurrendum erit ad consensum ecclesiae, cui antea iura haec competierunt iure proprio. Duplex inde efformatur superioritatis territ. *principum Euangel.* formula, ita vt diuerso iure censi debeat *superioritas* illa *communis*, quae ipsis aequae ac statibus Catholicis competit, & *superioritas territorialis in sacris*, quae illis propria est. Illa non modo iura imperii ciuilibus in secularibus comprehendit, sed etiam iura circa sacra maiestatica, quae *uniuscuique* statui immediato competere dicuntur *n*); haec potestatem & iurisdictionem ecclesiasticam continet. Illa ex concessione imperatorum vel expressa vel tacita atque ex forma rei

n) I. P. O. Art. 5. §. 30. Perill. L. B. de CRAMER Obs. T. II. P. II. Obs. 577. STRVBEN, Nebenst. T. 2. Abb. 15. p. 212. fqq. add. I. P. Art. 5. §. 39. Art. 8. §. 1.

reipubl. nostrae eiusque constitutione originem ducit; haec *no-*
nam iurium territorialium *accessionem* constituit, ipsius eccle-
 siae consensui vel expresso vel tacito ultimato in acceptis feren-
 dam. Illa nexu ciuili & feudali obstricta est imperatori & im-
 perio; haec iura acquisita continet, quae ante reformationem
 ab imperio ciuili independentia fuerunt. Illa subordinata est
 supremae iurisdictioni Caesareae; quoad hanc vero nunquam
 iurisdictione summorum imp. tribunalium agnita est, neque
 enim his vnquam demandata est iurisdictione in causis ecclesia-
 sticis. Nulla ergo valet a superioritate territoriali omnibus
 statibus communi ad nouam hanc principum Euangelicorum
 superioritatem in sacris consequentia, nec haec eodem, quo
 illa, iure censerit debet. Falsum igitur est, iurisdictionem
 ecclesiasticam, si quoque partem iuris territorialis vel maxime
 constitueret, eodem, ac cetera superioritatis iura, nexu liga-
 tam, eademque intuitu subordinationis decempeda regulan-
 dam esse; & FRANCKII, eorumque, qui cum eo sentiunt, hy-
 pothesis id tantummodo probat, quod superioritas in sacris,
 quam principibus Euangelicis, qua talibus, competere sup-
 ponunt, quamque ab imperatore & imperio prorsus inde-
 pendentem esse aliunde constat, adiecta sit superioritati ter-
 ritoriali illorum communi, quae ipsis eodem ac statibus
 Catholicis iure competit. Emergit inde *praecipuum*, non sta-
 tum Euangelicorum modo, sed ipsius quoque *superioritatis* il-
 lorum *territorialis*, quod a reliquis superioritatis partibus &
 iuribus regalibus, quorum plane alia est origo & indoles,
 ratione subordinationis erga Caesarem & imperium mirum
 quantum differt.

Sed ne opus quidem esse his ratiociniis, persuasum nobis est.
 Dari iterum posset FRANCKIO, ex ipsa constitutione Germ., ex
 b 2 ipsa

ipsa reipubl. nostrae formula, statibus Evangelicis iura in sacris competere; licet qua ratione id probari possit non peruideam; & fallax tamen erit argumentum: *iurisdictio ecclesiastica est pars superioritatis territorialis, ergo subordinata est iurisdictioni Caesaris & Imperii.* Dantur enim eius subordinationis exceptiones. Luculentissima exempla praebent iura & priuilegia de non adpellando, &, quae inprimis huc pertinent, exemptionis fori. At in nostra specie *veri nominis* adest *exemptio*, quae a seculis inde competit, quae constantissime propugnata; quae agnita est o) ab imp. & imperio, atque firmata perpetuo usu atque obseruantia & praxi antiquiore p). Imo, si rem, vti est, consideraueris, ne opus quidem est, ad exemptionem quandam a iudiciis imperii recurrere; cum nunquam iis demandata fuerit haec iurisdictio, sed a prima inde illarum constitutione seculari tantum iurisdictioe praedita fuerint illa tribunalia. Noua ergo deman-

o) vid. *Memor. Imp. de 1570.* Quae contra hanc legem monuit RIE-

FELIUS l. c. P. I. p. 65. sqq., ab aliis iam discussa sunt, vid. *Deductio* not. sq. adleganda, §. 30. *Kritisches Woerterbuch über jurist. Sachen*, 7. Alph., p. 226. sqq.

p) Praxin hanc solide euicit Vir Perillustis, AVCTOR des *Promemoria der Chur - Braunsch. Comitial - Gesandtschaft, das vom hochbloelb. Corp. Eu. jederzeit behauptete Reichsfriedensschlusmaessige principium de iurisd. summ. imp. trib. in causis eccl. Euangel. non magis quam Cathol. fundata betreffend.* §. 5. - 8. in *der neuen Staatskanzley* T. XXI. p. 400. - 404. & GRAMERS *Nebensunden*, P. 79. P. 116. sqq.

demandatione opus fuisset, eaque consensu statuum comiciali peragenda, ut vindicari iis posset ecclesiastica iurisdictio.

Accedit principium mutuae & exactae aequalitatis ex pace Westphalica, quod omnino subsistit, siue ex consensu ecclesiae, siue ex iure territoriali, hanc iurisditionem deriuare malueris. Leuissima sunt dubia, quae contra sanctionis huius ad doctrinam de iurisditione ecclesiastica adplicationem in medium protulit RIEFELIUS q). Nec quidquam iuuat aduersarios clausula legi illi adiecta, *quatenus formae reip., constitutionibus imp. & praesenti conuentioni conformis est.* Quid enim formae reip. magis conueniens esset, quam independentia potestatis eccl. a iurisditione tribunalium imp. ex ipsa reip. forma mere secularium? Quid constitutionibus imp., quae ipsae r) iurisditionem summorum imp. tribunalium incompetentem esse agnouerunt, magis conforme foret? Quid vero magis repugnaret rationibus pacis Westphalicae, quam si ecclesiastica iurisdictio tribui rursus deberet summis imp. tribunalibus, postquam iudicum Catholicorum in his causis iurisdictio ipsius pacis beneficio plane suspensa est?

Nec denique de hac iurisditione summis imp. tribunalibus ex vilo fundamento asserenda quaestio amplius esse potest, postquam, quod vi iurium illustrissimo corpori competentium apprime factum est, a corpore Euangel. exemptio a iurisditione Caesarea defensa, & omni summorum imperii tribunalium in causis eccl. iurisditioni grauissime & repetitis vicibus contradictum fuerit. Ita post alia sententiam suam declarauit Corpus Euangel. in litteris humillimis ad Sacram Caesarem Maiestatem datis d. d. Ratisb. d. 4. Apr. 1750.

b 3

Wie

q) l. c. P. I. p. 1. sqq.

r) vid. not. e).

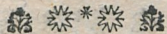
Wie man Evangelischer Seits des Kayserl. Reichshofraths Jurisdiction in ecclesiasticis nimmer erkennen, weniger die Execution derer in solcherley Faellen incompetenter ergangenen Indicatorum geschehen lassen koenne, noch werde, vielmehr alle von daher, auf eingewandte Appellation, oder sonst, erfolgte und noch erfolgende derley Erkenntnisse, als mit der Reichsverfassung incompatible, mithin von keinen Kraefften zu seyn, und für nicht ertheiler zu halten, anzusehen sich gemüßiget finde.

Hac ipsa contradictione id effectum est, vt omnis, si qua fuerit, summorum imp. tribunalium in causis eccl. cessare debeat potestas iudiciaria. Agitur de interpretatione legum imp. & pacis Westphalicae inter corpora Cathol. & Euang. controuersa, in quo dissensu soli amicabili compositioni locus relictus est ¹⁾, qua nondum subsecuta, omnis de fundamento iurisdictionis ecclesiasticae quaestio, omnis de eiusdem erga summa imp. tribunalia subordinatione disputatio otiosa, vniuersalis, & mere scholastica est.

Ipsis legum sanctionibus atque indubiae obseruantiae innituntur iura, a Corpore Euangelicorum hac in re exercita, eaque iura sexcentis agnita fuere ab imperatore & statibus Catholicis, quod, si vacaret, quam plurimis ex SCHAVROTHIO locis demonstrari eidentissime posset; vt operae pretium non faciant, qui iura illa impugnare hodieum in animum inducunt, qua in re mirifice sibi placuerunt RIEFELIVS ²⁾,
FRAN-

¹⁾ I. P. O. Art. V. §. 50. & 52.

²⁾ I. c. p. 81. & P. II. Abh. III. add. IDEM in P. III. der kritischen Saarsfragen. Abh. I.

FRANCKIVS †), & AVCTORES der Geschichte der Verlegung des Cammergerichts, und der Ursachen, die solche veranlassen koennen: nebst cinem wohlwogenen Gutachten des Catholischen Theils des Kayserl. Cammergerichts Aduocaten und Procuratoren. (Wetzlar, 1770.) u).

Sed plura de hac re iam addere, & argumenta, quae modo indicauimus, illustrare, vetant angusti huius scriptionis cancelli. Ad ea nunc properandum est, quorum causa ex-temporalia haec in chartam coniecimus. Lectiones igitur, per futuram aestatem habendas, hic indicamus.

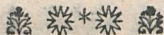
Iam vero notum Vobis est, COMMILITONES GENEROSISSIMI, NOBILISSIMI, HONORATISSIMI, IUVENES AMICISSIMI, ex publica recitationum tabula typis exscripta, quas Vestris studiis operas dicare animus sit. Breuissimis itaque exponam, qua ratione quoque consilio singulas expediturus sim.

Ac primo quidem *ius publicum Germanicum*, duce PÜTTERO, hora matutina VII. omni fide & industria praelegam, atque in tradendis pulcherrimae disciplinae praeceptis ita versabor, vt non modo ipsa iuris principia e genuinis quaeque fontibus explicare, sed vsum quoque, quem in ipsis rerum argumentis praestant, demonstrare, atque scripta, singulis capitibus illustrandis inseruentia, nouissima praefertim, recensere studeam.

Historia imperii, cuius recitationibus destinata manet hora pomerid. III., ea nos occupabit ratione, vt non factorum modo serie menarraturi, sed praecipue *ius publicum*
medii

†) In *diff. cit.* §. LII. p. 205. vsque ad fin.

u) §. 165. pag. 144. not. a.)

medii aevi, origines iuris publici hodierni, & quae eo condicere possunt, quavis periodo sumus enucleaturi.

Si quoque sint, qui addiscendo, qui in *summis imperii tribunalibus* obtinet, *procedendi modo* operam nauare cupiant, iis non deero, & ad docendam nobiliorem hanc iurisprudentiae publicae partem, legitimae scientiae cultoribus inprimis necessariam ac vtilem, eamque nouissimis semper praecudiciis illustrandam, quavis hora commoda paratus ero.

Lectio, auspice Deo, initium erit ad d. XI. Maii. Ut igitur iis frequentes adesse, & assidui interesse benigne velit, COMMILITONES SVAVISSIMI, SPES PATRIAE, DECUS AC VOLUPTAS NOSTRA, atque fauore & amicitia Vestra dulcissima in posterum me dignemini, quam fieri potest humanissime rogo atque obsecro. Ego quidem quid vicissim possim nescio; illud tamen contestor, me, siquidem Vestrum mihi ita declaretis amorem, omnia Vobis studii atque amicitiae officia debiturum & praestiturum esse. P. P. in Acad. Ludouiciana, quae Gissae est, Calendis Maii

CIO 1000 LXXII.

VD 18

ULB Halle 3
004 087 81X

TA → α

B.I.G.

Farbkarte #13

E. 19. num. 20.
1772, 3

HELVICVS BERNHARDVS IAVP,

IVR. P. P. O. IN ACAD. LVDOVICIANA,

RECITATIONES

SEMESTRI AESTIVO HABENDAS

INDICAT ET OFFERT,

ATQVE

PRINCIPIVM

DE

IVRISDICTIONE SVPREMORVM

IMPERII TRIBVNALIVM

IN CAVSSIS ECCLESIASTICIS EVANGELICORVM

NON MAGIS, QVAM CATHOLICORVM,

FVNDATA

BREVI OBSERVATIONE

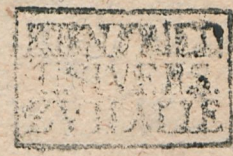
COLLVSTRAT.

GISSAE,

Ex Officina Brauniana

1772.

P. 283.

10

